

خواص جبری جمع مدولی به پیمانه 2^t با r عملوند

مهدی علائیان^{۱*}، علیرضا رحیمی پور^۲، سیدمجتبی دهنوی^۳

۱- دانشیار، ۲- کارشناس ارشد، دانشگاه علم و صنعت ایران، دانشکده ریاضی

E-mail: alaeiyan@iust.ac.ir

(دریافت: ۸۸/۱۰/۰۷، پذیرش: ۸۹/۰۶/۰۷)

چکیده

یکی از پرکاربردترین عملگرها در رمزنگاری متقارن، جمع مدولی به پیمانه 2^t است. بنابراین بررسی خواص این عملگر نقش مهمی در طراحی و تحلیل رمزهای متقارن دارد. خواص جبری این عملگر در با دو عملوند مورد مطالعه قرار گرفته است. ما در این مقاله به منظور رسیدن به نتایج بهتر و بیشتر در این زمینه، برخی از خواص جبری را برای عملوندهایی با $r \geq 2$ تعمیم داده‌ایم. به عبارت دقیق‌تر درجه جبری مؤلفه‌ای توابع بولی از جمع مدولی را به عنوان یک تابع بولی برداری در نظر گرفته‌ایم و تعداد عبارت‌ها و متغیرها در این توابع بولی را تعیین نموده و پس از تجزیه و تحلیل نظری در حالت‌های خاص، یک الگوریتم کارا برای یافتن درجه مؤلفه‌ای توابع بولی در حالت کلی پیشنهاد کرده‌ایم. با استفاده از این الگوریتم، درجه جبری مؤلفه‌ای توابع بولی برای جمع مدولی به پیمانه 2^{32} ، با سه تا هشت عملوند قابل محاسبه است.

کلیدواژه‌ها: جمع مدولی به پیمانه 2^t ؛ تابع بولی؛ شکل نرمال جبری؛ درجه جبری

Algebraical Properties of Modular Addition Modulo 2^t with r Operant

M. Alaeiyan^{1*}, A. R. Rahimpour², S. M. Dehnavi³

Department of Mathematic, Iran University of Science and Technology

Email: alaeiyan@iust.ac.ir

Abstract

Modular addition modulo 2^t is one of the most applicable operators in symmetric cryptography. Therefore, investigating the properties of this operator has a significant role in design and analysis of symmetric ciphers. Algebraic properties of this operator have been studied for two operands in [1]. In this contribution, to obtain more accurate results in this area, we generalize some of the algebraic properties of this operator for $r \geq 2$ operands. More precisely, we consider the algebraic degree of the component Boolean functions of modular addition as a vectorial Boolean function and determine the number of terms and variables in these Boolean functions. After some theoretical analysis in special cases, we propose an efficient algorithm for finding the degree of these Boolean functions general case. Using this algorithm, the algebraic degree of the component Boolean functions for modular addition modulo 2^{32} , with three up to eight operands is calculated.

Keywords: Modular Addition Modulo 2^t ; Boolean Functions

۱. مقدمه

که در نماد بالا اگر $\bar{x} = (x_1, \dots, x_t)$ و $\bar{u} = (u_1, \dots, u_t)$ آنگاه \bar{x}'' به صورت زیر تعریف می شود:

$$\bar{x}'' = x_1'' \dots x_t''$$

هر تابع $f: Z_r^t \rightarrow Z_r$ یک تابع بولی نامیده می شود. فرض می کنیم f یک تابع بولی باشد، در این صورت f را می توان توسط ANF خودش به صورت زیر نشان داد:

$$f(\bar{x}) = \bigoplus_{u \in Z_r^t} h_u \bar{x}''; \quad h_u \in Z_r \quad (1)$$

که در اینجا ضرایب توسط $h_u = h(\bar{u}) = \bigoplus_{\bar{x} \leq \bar{u}} f(\bar{x})$ تعیین می شوند. برای اطلاعات بیشتر در این زمینه به [۱]، [۴]، [۶] و [۱۲] مراجعه شود.

درجه جبری یک تابع بولی عبارت است از تعداد متغیرها در طولانی ترین عبارت ANF خودش، یا متناظراً بزرگ ترین وزن همینگ از \bar{u} ها، برای هر $h_u \neq 0$.

هر تابع $f: Z_r^t \rightarrow Z_r^m$ یک تابع بولی برداری نامیده می شود. به وضوح $f = (f_1, f_2, \dots, f_m)$ که هر f_i که $1 \leq i \leq t$ تابعی بولی $f_i: Z_r^t \rightarrow Z_r$ است، یک تابع بولی برداری می باشد.

ثابت شده است که جمع مدولی را می توان به فرم بولی و به شکل زیر نشان داد:

فرض کنیم که $\bar{x} = (x_1, \dots, x_t)$ و $\bar{y} = (y_1, \dots, y_t)$ و $r = x + y$ به پیمانانه r^t . اگر $\bar{r} = (r_1, \dots, r_t)$ آنگاه داریم:

$$\begin{aligned} r_1 &= x_1 \oplus y_1 \oplus c_1, & c_1 &= 0 \\ r_i &= x_i \oplus y_i \oplus c_i, & c_i &= x_{i-1} y_{i-1} \oplus x_{i-1} c_{i-1} \oplus y_{i-1} c_{i-1} \quad i \geq 1. \end{aligned} \quad (2)$$

برای اطلاعات بیشتر در این زمینه به [۵]، [۷]، [۸] و [۱۱] مراجعه شود.

قضیه ۲-۱:

فرض کنید که ANF یک تابع بولی

$$\begin{aligned} f: Z_r^t &\rightarrow Z_r \\ \bar{x} &\rightarrow f(\bar{x}) \end{aligned}$$

جمع مدولی به پیمانانه r^t یکی از کاربردی ترین عملگرها در رمزنگاری متقارن است. در اینجا t یک عدد صحیح مثبت است که معمولاً برابر ۸، ۱۶، ۳۲ و یا ۶۴ است. برای مثال، جمع مدولی در [۲] و [۱۱] برای رمزهای جریانی، و جمع مدولی در [۳]، [۹]، [۱۰] و [۱۲] برای رمزهای قطعه ای استفاده شده است. در [۱] خواص جبری عملگرها برای دو عملوند مورد مطالعه قرار گرفته و ANF مؤلفه توابع بولی تعیین شده است. برای اطلاعات بیشتر به [۴]، [۵]، [۶]، [۷] و [۸] مراجعه شود. توجه شود که جمع آوری ANF از توابع بولی در [۱] برای حالت های کلی با $r \geq 2$ عملوند، کاری دشوار است اما برای کاربردهای بسیاری در طراحی و تحلیل رمزهای متقارن، شناختن درجه جبری توابع مؤلفه ای و تعداد عبارت ها و متغیرها در توابع مؤلفه ای بسیار مهم و مفید می باشد. در بخش ۲ تعاریف و قضایای مقدماتی را مطرح می کنیم؛ در بخش ۳ در مورد قضیه اصلی یافتن درجه جبری مؤلفه توابع بولی در حالت های خاص بحث خواهیم کرد و در بخش ۴ الگوریتم را ارائه می نماییم. در ضمن، طرح برهان قضیه هایی که در آنها ارجاع به مراجع داده نشده است، کار نویسندگان می باشد که جزء نوآوری های مقاله محسوب می گردد.

۲. تعاریف و قضایای مقدماتی

فرض کنیم Z_r حلقه اعداد صحیح به پیمانانه های ۲ باشد. حاصل ضرب مستقیم t نسخه از Z_r را می توان به عنوان یک فضای برداری در نظر گرفت که بردارها به صورت \bar{x} نشان داده می شوند. با استفاده از تعاریف Z_r^t و Z_r^t ، واضح است که Z_r^t حلقه اعداد صحیح به پیمانانه r^t است.

$$\varphi: Z_r^t \rightarrow Z_r$$

$$\bar{x} = (x_1, \dots, x_t) \mapsto x = \sum_{i=1}^t x_i r^{i-1}$$

یک رابطه ترتیبی جزئی \leq روی Z_r^t به صورت زیر تعریف می شود:

$$\bar{x} \leq \bar{a} \Leftrightarrow \forall i, \quad x_i \leq a_i, \quad 1 \leq i \leq t$$

$$f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r) = \bigoplus_{c_1=0}^u \bar{y}_1^{(u-c_1)} \left(\bigoplus_{c_2=0}^{c_1} \bar{y}_2^{(c_1-c_2)} \right. \quad (9)$$

$$\left. \left(\bigoplus_{c_3=0}^{c_2} \bar{y}_3^{(c_2-c_3)} \dots \left(\bigoplus_{c_{r-1}=0}^{c_{r-2}} \bar{y}_{r-1}^{(c_{r-2}-c_{r-1})} \bar{y}_r^{c_{r-1}} \right) \right) \right).$$

رابطه (۹) با تغییر متغیرها، رابطه (۴) را نتیجه می‌دهد. با در نظر گرفتن قضیه ۲-۲ درجه جبری مؤلفه‌های توابع بولی از جمع مدولی به پیمانانه 2^t به صورت زیر تعیین می‌شود: برای $f(x) = \bar{x}^u$ و $u = 2^t, 2^{t-1}, \dots, 2^1$ ، با در نظر گرفتن رابطه (۴) و این واقعیت که تمام عبارتهای سمت راست این رابطه متفاوتند، می‌توانیم درجات جبری مؤلفه توابع فوق‌الذکر را به‌دست آوریم. بنابراین اگر ما $\max \sum_{i=1}^r wt(k_i)$ را در تمام مجموعه‌های به شکل $\{k_1, k_2, \dots, k_r\}$ بیابیم می‌توانیم درجه جبری مؤلفه‌های این توابع بولی را به‌دست آوریم.

۳. قضیه اصلی

فرض کنیم که n ، u و t سه عدد صحیح نامنفی باشند، معادله زیر را در نظر می‌گیریم:

$$X_1 + X_2 + \dots + X_n = 2^u \quad (10)$$

که در آن X_i ها $(1 \leq i \leq 2^u)$ اعدادی در Z_{2^t} هستند و $0 \leq u \leq t$. همان‌طور که می‌دانیم این معادله دارای جواب صحیح نامنفی است که برابر تعداد عبارتهای در ANF، $-u$ امین مؤلفه تابع است که $0 \leq u \leq t$. بنابراین، واقعیت زیر را داریم:

واقعیت ۳-۱:

تعداد عبارتهای در ANF از $-u$ امین مؤلفه تابع جمع مدولی به پیمانانه 2^t با $r = 2^n$ عملوند برابر است با $\binom{2^u + r - 1}{2^u}$ ، همچنین بررسی اینکه تعداد متغیرها در ANF، $-u$ امین مؤلفه تابع برابر است با $r(u+1)$ ، به‌راحتی صورت می‌گیرد. بنابراین داریم:

واقعیت ۳-۲:

تعداد متغیرها در ANF، $-u$ امین مؤلفه تابع، $0 \leq u \leq t$ از جمع مدولی به پیمانانه 2^t با $r = 2^n$ عملوند برابر است با $r(u+1)$.

برابر \bar{x}^u باشد که $u \in Z_{2^t}$. آنگاه ANF تابع $f(\bar{x} + \bar{y})$ به شکل:

$$f(\bar{x} + \bar{y}) = \bigoplus_{c=0}^u \bar{x}^{(u-c)} \bar{y}^c \quad (3)$$

است که تفاضل در Z انجام شده است. اثبات: به [۱] مراجعه شود.

قضیه ۲-۲:

فرض کنید که $\bar{y}_1, \bar{y}_2, \dots, \bar{y}_r \in Z_{2^t}$ و f تابعی ذکر شده در قضیه ۱-۲ باشد. در این صورت ANF تابع $f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r)$ به‌صورت زیر است:

$$f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r) = \bigoplus_{\substack{k_1, k_2, \dots, k_r \geq \\ k_1 + \dots + k_r = u}} \bar{y}_1^{k_1} \dots \bar{y}_r^{k_r} \quad (4)$$

اثبات: از قضیه ۱-۲، $(r-1)$ بار استفاده می‌کنیم. قرار می‌دهیم $\bar{x}_1 \equiv \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r$ و از قضیه ۱-۲ استفاده می‌کنیم:

$$f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r) = f(\bar{y}_1 + \bar{x}_1) = \bigoplus_{c_1=0}^u \bar{y}_1^{(u-c_1)} \bar{x}_1^{c_1}, \quad (5)$$

طبق فرمول \bar{x}_1 داریم:

$$\bar{x}_1^{c_1} = (\bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r)^{c_1}; \quad (6)$$

و این معادل است با یک تابع f_1 با ANF، $\bar{x}_1^{c_1}$. حال قرار می‌دهیم: $\bar{x}_2 \equiv \bar{y}_3 + \dots + \bar{y}_r$ و دوباره قضیه ۱-۲ را به‌کار می‌بریم.

$$\bar{x}_1^{c_1} = f_1(\bar{x}_1) = f(\bar{y}_2 + \bar{x}_2) = \bigoplus_{c_2=0}^{c_1} \bar{y}_2^{(c_1-c_2)} \bar{x}_2^{c_2} \quad (7)$$

با جایگذاری رابطه (۷) در (۵) داریم:

$$f(\bar{y}_1 + \bar{y}_2 + \dots + \bar{y}_r) = \bigoplus_{c_1=0}^u \bar{y}_1^{(u-c_1)} \bar{x}_1^{c_1} = \bigoplus_{c_1=0}^u \bar{y}_1^{(u-c_1)} \left(\bigoplus_{c_2=0}^{c_1} \bar{y}_2^{(c_1-c_2)} \bar{x}_2^{c_2} \right) \quad (8)$$

با ادامه فرایند بالا و به‌کارگیری مکرر قضیه ۱-۲ داریم:

و $one(B) > one(A)$ جدول B_A^* را به صورت زیر تعریف می‌کنیم.

$$B_A^*(i, j) = \begin{cases} 0 & B(i, j) = A(i, j) = '1' \\ B(i, j) & o.w \end{cases}$$

جدول A_B^* ، به همان صورت تعریف می‌کنیم. به جدول‌های B_A^* و A_B^* مراجعه کنید (شکل (۳)).

فرض کنیم که k تا $'1'$ در $A_B^*(s_i + 1, t_i)$ که $1 \leq i \leq k$ و $-m$ تا $'1'$ در $B_B^*(l_i + 2, 2^n)$ برای $1 \leq j \leq m$ ، $n < l_i \leq u - n$ داریم:

$$sum(A_B^*) = 2^{s_1} + 2^{s_2} + \dots + 2^{s_k} = 2^{l_1} + 2^{l_2} + \dots + 2^{l_m} = sum(B_A^*) \quad (16)$$

چون تمام $'1'$ ها در B_A^* ارزش متفاوت دارند توجه شود که $'1'$ ها در $B_A^*(i, 2^n)$ ، $(n < i \leq u - n)$ هستند پس از ساده‌سازی سمت چپ معادله (۱۶) و حذف عبارت‌های مساوی از دو طرف معادله، هیچ‌یک از 2^{s_i} ها و 2^{l_i} ها با هم مساوی نیستند و بنابراین دو طرف معادله (۱۶) عبارت‌های متمایز دارند. بدون از دست دادن کلیت، فرض کنیم که s_l کمترین توان است. داریم:

$$1 + 2^{s_2 - s_1} + \dots + 2^{s_k - s_1} = 2^{l_1 - s_1} + 2^{l_2 - s_1} + \dots + 2^{l_m - s_1}$$

که یک تناقض است. بنابراین جواب (۱۴) بهینه است.

حالت دوم:

اگر $n \geq u$ آنگاه دو جواب زیر را ارائه می‌کنیم:

$$X_1 = X_2 = \dots = X_{2^n} = 1$$

برای $n = u$ و برای $n > u$:

$$X_1 = X_2 = \dots = X_{2^u} = 1, \quad X_{2^u+1} = \dots = X_{2^n} = 0$$

1					$\leftarrow u-n+1$
1	1	...	1	0	$\leftarrow u-n$
1	1	...	1) 0
0	0		0		
0	0		0		
0	0		0		
1	1	...	1	1	$\leftarrow n$
1	1	...	1	1	
0	0		0	0	
0	0		0	0	
0	0		0	0	
1	1	...	1	1	
X_1	X_2		$X_{2^{n-1}}$	X_{2^n}	

شکل ۲. جدول A

?					$\leftarrow u-n+1$
?	?	...	?		$\leftarrow u-n$
?	?	...	?) 0
0	0		0		
0	0		0		
0	0		0		
?	?	...	?		$\leftarrow n+1$
?	?	...	?	?	
0	0		0	0	
0	0		0	0	
0	0		0	0	
?	?	...	?	?	
?	?	...	?	?	
x_1	x_2		$x_{2^{n-1}}$	x_{2^n}	

جدول A*

0					$\leftarrow u-n+1$
0	0	...	0		$\leftarrow u-n$
0	0	...	0) ?
0	0		0		
0	0		0		
0	0		0		
0	0	...	0	0	$\leftarrow n+1$
0	0	...	0	0	
0	0		0	0	
0	0		0	0	
0	0	...	0	0	
0	0	...	0	0	
x_1	x_2		$x_{2^{n-1}}$	x_{2^n}	

جدول B*

شکل ۳. جدول‌های A* و B*

۶. ضمیمه: درجه جبری مولفه توابع بولی برای جمع مدولی به پیمانه 2^{22} با دو تا هشت عملوند

	۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۲	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶
۳	۱	۲	۳	۵	۷	۹	۱۱	۱۳	۱۵	۱۷	۱۹	۲۱	۲۳	۲۵	۲۷	۲۹
۴	۱	۲	۴	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷	۳۰	۳۳	۳۶	۳۹	۴۲
۵	۱	۲	۴	۶	۹	۱۳	۱۷	۲۱	۲۵	۲۹	۳۳	۳۷	۴۱	۴۵	۴۹	۵۳
۶	۱	۲	۴	۷	۱۱	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵	۵۰	۵۵	۶۰	۶۵
۷	۱	۲	۴	۷	۱۱	۱۶	۲۲	۲۸	۳۴	۴۰	۴۶	۵۲	۵۸	۶۴	۷۰	۷۶
۸	۱	۲	۴	۸	۱۲	۱۸	۲۵	۳۲	۳۹	۴۶	۵۳	۶۰	۶۷	۷۴	۸۱	۸۸

	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱
۲	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲
۳	۳۱	۳۳	۳۵	۳۷	۳۹	۴۱	۴۳	۴۵	۴۷	۴۹	۵۱	۵۳	۵۵	۵۷	۵۹	۶۱
۴	۴۵	۴۸	۵۱	۵۴	۵۷	۶۰	۶۳	۶۶	۶۹	۷۲	۷۵	۷۸	۸۱	۸۴	۸۷	۹۰
۵	۵۷	۶۱	۶۵	۶۹	۷۳	۷۷	۸۱	۸۵	۸۹	۹۳	۹۳	۱۰۱	۱۰۵	۱۰۹	۱۱۳	۱۱۷
۶	۷۰	۷۵	۸۰	۸۵	۹۰	۹۵	۱۰۰	۱۰۵	۱۱۰	۱۱۵	۱۲۰	۱۲۵	۱۳۰	۱۳۵	۱۴۰	۱۴۵
۷	۸۲	۸۸	۹۴	۱۰۰	۱۰۶	۱۱۲	۱۱۸	۱۲۴	۱۳۰	۱۳۶	۱۴۲	۱۴۸	۱۵۴	۱۶۰	۱۶۶	۱۷۲
۸	۹۵	۱۰۲	۱۰۹	۱۱۶	۱۲۳	۱۳۰	۱۳۷	۱۴۴	۱۵۱	۱۵۸	۱۶۵	۱۷۲	۱۷۹	۱۸۶	۱۹۳	۲۰۰

۷. مراجع

- [1] Broken, A.; Semaef, I. M. "The ANF of Composition of Addition and Multiplication Mod $2n$ with a Boolean Function."; Fast Software Encryption, Lecture Notes in Computer Science 2005, 3557, 112-125.
- [2] Bluetooth, SIG. "Specification of Bluetooth System."; Verson 1.1, 1 February 22, 2001, available at <http://www.bluetooth.com>.
- [3] Schneier, B.; Kelsey, J.; Whiting, D.; Wagner, D.; Hall, C.; Ferguson, N. "Two Fish: A 128-Bit Block Cipher."; 1998, Available via <http://www.counterpane.com/twofish.html>.
- [4] Bracken, C.; Byrne, E.; Markin, N.; McGuire, G. "On the Walsh Spectrum of a New APN Function."; Lecture Notes in Computer Science 2007, 4887, 92-98.
- [5] Bracken, C.; Byrne, E.; Markin, N.; McGuire, G. "Determining the Nonlinearity of a New Family of APN Functions."; Lecture Notes in Computer Science 2007, 4851, 72-79.
- [6] Bracken, C.; Byrne, E.; Markin, N.; McGuire, G. "An Infinite Family Of Quadratic Quadrinomial APN Functions."; arXiv "0707.1223v1, 2007. Available at <http://arxiv.org/abs/0707.1223>.
- [7] Bracken, C.; Byrne, E.; Markin, N.; McGuire, G.; "A Few More Quadratic APN Functions, Cryptography and Communications."; Online FirstTM, 10 November 2010, arXiv:0804.4799v1 (Submitted on 30 Apr 2008) . Available at <http://arxiv.org/abs/0804.4799v1>.
- [8] Bracken, C.; Byrne, E.; McGuire, G.; Nebe, G. "Automorphisms of Some APN Functions and an Inequivalence Result."; Elsevier 2010, 26.
- [9] Burwick, C.; Coppersmith, D.; Avignon, E. D.; Gennaro, R.; Halevi, S.; Jutla, C.; Matyas Jr., S. M.; OConnor, L.; Peyravian, M.; Safford, D.; Zunic, N. "MARS: a Candidate Cipher for AES."; 1 st AES Conferevce, CA, USA 1998.
- [10] Jonsson, J.; Kaliski, Jr. B. S. "The RC6 Block Cipher."; August 1998, 1.1, Available at www.rsa.com/rsalabs/aes/.
- [11] Rivest, R. L. "The RC4 Encryption Algorihm."; RSA Data Security, Inc., 1992.
- [12] Lai, X.; Massey, J. L. "A Proposal for a New Block Encryption Standard."; Advances in Cryptology, Eurocrypt 1990, Lecture Notes in Computer Science 1991, 473, 389-404.

